

Skötsel av utedass / torrdass

Alla våra dass har urinseparering som standard, vilket gör att hanteringen av fekalier- och urinhanteringen är mycket enkel och smidig.

Urinen leds till ett 20 liters kärl eller till infiltration. Om den leds till ett kärl, kan urinen användas efter utspädning till buskar, grönsaker eller andra växter.

Fekalierna blandas med torvströ och/eller gräsklipp. Nästa vår läggs detta på komposthögen - för att då nästa säsong användas som jordförbättrings medel.

En mycket bra beskrivning av detta har Gunnar Björklund skrivit i en initierad och informativ artikel.

Vi i Westerås Segelsällskap har sedan 1998 löst vårt toalett-bekymmer på klubbön med ett vanligt torrdass. Det hela började som ett experiment där en av klubbens medlemmar hade erfarenhet från smågris-uppfödning på torvströbädd. Han sa, att går det att ha 300 sugor som föder 7500 smågrisar/år på en torvströbädd borde det väl inte vara några större problem med att ta hand om gödseln från 50–150 klubbmedlemmar under 20 sommarveckor. Efter nio års erfarenhet av torvströdasset med fyra fjölar har det visat sig att experimentet har lyckats över förväntan. Ingen lukt, inga flugor och det bästa av allt, inga stinkande och äckliga latrintunnor. Skötseln under sommaren inskränker sig till att sopa och hålla snyggt inne på dasset och fylla på toapapper samt komplettera biblioteket med tidningar och båtbroschyrer. Det är en njutning att sitta där ensam eller två och två i en tidig sommarmorgon och lyssna på göken.

Ett inbjudande dass i land gör att mindre bajs hamnar i sjön. Det har visat sig att även en äcklig latrintunna i land föredras framför toaletten ombord.

Skötseln av dasset inskränker sig till att på våren lägga ett 5 cm lager av torvströ direkt på marken under fjölarna. Den som kommer först till dasset efterföljande söndagsmorgnar strör 4 liter torvströ i vardera av de två fjölarna på damernas medan herrarnas två fjölar får nöja sig med två liter per fjöl. Efterföljande vår är det bara att ta en skyffel och skottkärra och köra ut föregående års torvströliknande skörd på 500 liter från dasset. Skörden läggs i en hög / stuka som får ligga till sig till hösten då stukan har sjunkit ihop till 130 liter. Året därpå gödslar vi klubbens blomkrukor med komposten och där vi odlar blommor, gräslök och persilja.. Svårare än så är det inte. Kostnaden är under 200 kr/ år för torvströet att jämföra med latrinhämtningen som kostade 3 300 kr/år.

Skulle det bli dålig lukt, flugor eller "lakvatten" så är det bara att pytsa på lite mer torvströ. Vi har aldrig upplevt dessa problem då vi inför större festligheter med mycket folk lägger i, i förebyggande syfte, dubbla portioner torvströ.

Några problem med råttor har vi inte haft i och med att inget hushållsavfall "komposterar" på dasset. Under dasset skall luften ha fritt spelrum. Någon typ av insiktsskydd för att dölja folks rumpor bör det dock finnas för den allmänna trevnadens skull. Dock bör det vara så tätt bakom dasset så att inte hundar och vildsvin kan komma åt att äta av fekalierna då dessa djur tycker att det är delikatesser som vi människor lämnar efter oss.

Torvströ (torvmull är samma sak)

Torvströ kan köpas hos trädgårdshandlaren i balar skall vara obehandlat utan tillsatser. Torvens egenskaper att binda kväve är väl känt och då pH ligger på 3,2 – 4 binds kvävet innan kvävet/urinen omvandlas till ammoniak. På så vis går inget kväve förlorat och ingen ammoniak bildas som kan lukta illa. Om kalk tillsätts så förstörs hela processen i och med att torvens pH höjs och kalken driver då ut ammoniaken vilket vi vill förhindra. Undvik alla tillsatser till torven och bädden då kemin lätt kan rubbas. Tillåt bara toapapper, bajs

och kiss. I och med att torven har en mycket god vätskeupptagning och ger ifrån sig vattnet till luften förekommer inget lakvatten och bädden håller sig så torr att inga flugor trivs. I svinstallar finns flugproblemet i och med att bädden byts var 5:e vecka då en ny kull grisar skall födas och då är bädden lagom fuktig för att flugorna skall trivas. Svinuppfödarna löser flugproblemet med flugfönster och flugsmälla eller i svåra fall med kemi eller mördarflugor.

Kompostering

Komposten måste ha luft, fukt (50 – 60%), bränsle (avfall), bakterier och värme (35 -55 grader) för att nedbrytningen skall gå fort och utan problem. Under vårt dass ligger hela bädden direkt på marken vilket underlättar för markens nedbrytande bakterier att komma till hjälp. Då fukthalten är lagom och torven isolerar mot markkylan och sommarluften hjälper till att höja värmen inne i högen som till viss del alstrar sin egna värme om mängden är tillräckligt stor, då sker förmultningen snabbt.

På hösten och vintern får allt ligga still under fjölarna men i samband med vårstädningen läggs allt i en stuka / kompost och under bar himmel direkt på marken. Stukan skall göras så hög som möjligt för att den skall få möjlighet till att alstra sin egen värme. Från de 500 liter som lassades ut från vårt dass på våren återstår det bara 130 liter när hösten kommer. Nu är det så, att det inte går åt så mycket kompost till våra odlingar så allt läggs på en hög efter det fjärde året och den högen tycks inte öka nämnvärt i volym. En annan fördel är att en större hög alstrar mer värme och allt återgår snabbare till mylla. Vi gör ingen omröring eller grävning i komposten. Den får inte täckas med något tak då allt regnvatten behövs för att förmultningen skall kunna hållas igång och luften skall kunna komma till från alla håll. Lådor, täta eller med glespanel av behandlat trä bör undvikas. De försämrar bara resultatet och försvårar påfyllningen med skottkärran.

För stallgödsel från grisar finns inga restriktioner för lagring i stuka direkt på mark. Inom vissa områden kan lokala föreskrifter finnas för svingödseln men för de små mängder som blir från ett dass är det inga problem med lakvatten jämfört med ett större svinhus där det rör sig om 1000-tals kubikmeter. Enligt Miljöbalken 15 kapitlet och 18§ bör det vara fritt fram med stuka på den egna tomten men tala med kommunens hälsovårdande myndigheter och bifoga gärna denna uppsats för deras kännedom då de flesta inte är helt insatta i modern latrinhantering i kombination med torrdass samt hänvisa till Dass i land och på landet.pdf där en mer vetenskaplig analys finns. Efter 6 månaders lagring anses innehållet vara hygieniserat – det vill säga fritt från skadliga bakterier dock inte steriliserat.

Grop i marken

Grop i marken är helt förkastligt då bajset kyls och luften har svårt att komma till samtidigt som det blir en lagom fuktig gegga som flugorna trivs i. Att bajsas och kissa i en latrintunna är ännu sämre. Äckligt, luktar illa, ohygieniskt och olustigt och tungt att hantera samtidigt som all naturlig nedbrytning förhindras effektiv.